

Lietuvos Respublikos Ministrėi Pirmininkei
p. Ingai Ruginienei

2025 m. spalio 20 d., Nr. 25-154AR

DĖL SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SISTEMOS POKYČIŲ POVEIKIO VERTINIMO IŠVADŲ

Gerb. Ministre Pirmininke,

Dėkojame už Jūsų skirtą laiką susitikimui su Lietuvos verslo konfederacijos (LVK) Tarybos nariais. Atsižvelgiant į tai, kad susitikimo metu buvo paliesta ir visai visuomenei jautri asmens sveikatos priežiūros tema, norėtume Jus supažindinti su naujausia ISM universiteto mokslininkų ir Europinės strateginių konsultacijų įmonės „Claria Strategy Partners“ analitikų atlikta Sveikatos apsaugos ministerijos (SAM) planuojamų intervencijų poveikio vertinimo studija (**Poveikio vertinimo studija**)¹.

Šiuo metu viešai identifikuojami **trys pagrindiniai dabartinės Lietuvos sveikatos apsaugos sistemos iššūkiai**: ilgos pacientų eilės, pacientų tiesioginiai mokėjimai ir medikų trūkumas. Kaip nurodo Poveikio vertinimo studiją parengę mokslininkai ir analitikai, **SAM pasiūlyti šių problemų sprendimo būdai nesukuria prielaidų pagrindinių sistemos iššūkių sprendimui**.

Ši studija ypač aktuali dabar, kai Seime svarstymui teikiami Sveikatos sistemos įstatymo ir Sveikatos draudimo įstatymų pakeitimai, o SAM paraleliai keičia susijusius teisės aktus. Siūlomais pokyčiais siekiama: (i) panaikinti pacientų konstitucinę teisę prisimokėti už brangesnę medicinos priemonę ar paslaugą; (ii) sudarant sutartis dėl paslaugų, kompensuojamų iš PSDF, prioritetą teikti išimtinai viešosioms įstaigoms; (iii) ženkliai sumažinti privačių sveikatos priežiūros įstaigų galimybes teikti kompensuojamas iš PSDF paslaugas, pvz. nustatant, kad pacientas negali gauti kompensuojamos paslaugos / tyrimo, jei siuntimas išrašytas mokamos konsultacijos metu (nors ir Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos įstaigoje, t.y. turinčioje sutartį su Valstybine ligonių kasa).

Poveikio vertinimo studijoje aiškiai pateikiamos išvados, kad SAM suplanuoti pokyčiai sukels **dar ilgesnes pacientų eiles pas gydytojus, iki 14 proc. mažesnius atlyginimus medikams, didins korupciją bei maždaug 117 mln. eurų išaugins valstybės išlaidas**. Visa tai nepadės pasiekti Vyriausybės programoje suformuluotų tikslų, atvirkščiai – pablogins situaciją visiems sveikatos sistemos dalyviams, **įskaitant ir mažiausias pajamas gaunančius pacientus**.

Studiją atlikę mokslininkai pateikia galimas alternatyvas sveikatos sistemoje kylantiems iššūkiams spręsti:

- pacientams mažiau mokėti už paslaugas trumpalaikėje perspektyvoje leistų **priemokų reguliavimas**, o ne uždraudimas ir kompensacijos socialiai pažeidžiamoms visuomenės grupėms;
- ilgalaikėje perspektyvoje turėtų būti didinamas sveikatos priežiūros sektoriaus **finansavimas**;
- **papildomo sveikatos draudimo plėtra** (Lietuvoje šios finansavimo formos naudojimas net keturis kartus mažesnis nei ES vidurkis);
- **gerųjų valdysenos principų įgyvendinimas** viešosiose sveikatos priežiūros įstaigose. Turimais ištekliais jos gali sumažinti eiles, pagerinti paslaugų prieinamumą ir kokybę, tačiau tam turi būti

¹ Poveikio vertinimo studiją galima pasiekti čia: <https://www.ism.lt/kaip-pokyciai-sveikatos-prieziuros-sistemoje-paveiks-pacientus-medikus-ir-valstybe/>

įsteigtos nepriklausomos valdybos, įdiegtos veiklos efektyvumo ir produktyvumo didinimo bei kokybės gerinimo programos;

- Valstybinės ligonių kasos nustatytų sveikatos priežiūros **paslaugų įkainių ir PSD įmokų perskaičiavimas**. Apmokėjimas gydymo įstaigoms turėtų būti siejamas su jų **kuriama pacientams verte** – teikiamų paslaugų kokybe bei rezultatais.

Minėtoms išvadoms pritaria tiek Lietuvos medikų sąjūdžio, tiek Lietuvos pacientų organizacijų atstovų tarybos, tiek Pagalbos onkologiniams ligoniams asociacijos atstovai.

Vyriausybės programoje suformuluoti tikslai yra svarbūs ir reikšmingi. Tinkamai bei efektyviai funkcionuojanti sveikatos priežiūros sistema – vienas iš svarbiausių valstybės pagrindų. Tačiau atsižvelgiant į atliktos Poveikio vertinimo studijos išvadas, nesutinkame su šiuo metu SAM inicijuotais įstatymų pakeitimais – pasitelktos priemonės nėra tinkamos ir tikslingos. Šį rudenį priimami sprendimai turės įtakos visoms visuomenės grupėms, todėl jie negali būti skuboti ir nepagrįsti. Sistemą išbalansuoti galima greitai, tačiau to rezultatas bus itin skaudus kiekvienam Lietuvos pacientui.

Lietuvos gyventojai nusipelno gerai apgalvotos ir moksliniais tyrimais pagrįstos sveikatos politikos, kuri realiai spręstų esamas problemas ir gerintų sistemos veikimą.

Jei sutiktumėte skirti šiai temai laiko, Poveikio vertinimo studiją Jums galėtų pristatyti ir į klausimus plačiau atsakyti Poveikio vertinimo studijos rengėjai, kuriuos atstovautų ISM universiteto rektorius dr. Dalius Misiūnas. Lauktume Jūsų atsakymo ir tinkamo laiko susitikimui.

Ačiū už skirtą laiką ir dėmesį.

Pagarbiai

Generalinė direktorė

Ineta Rizgelė